

Wie was toch...

Ida Gerhardt

Ida Gardina Margaretha Gerhardt wordt geboren op 11 mei 1905 in Gorkum. Zeer tegen de zin van haar moeder gaat ze naar het gymnasium in Rotterdam. Haar leraar Grieks is J.H. Leopold, die dan al bekendheid geniet als dichter. Tegen haar vader zegt Leopold: 'Ida is hoogbegaafd. Daar zal, vrees ik, niet veel aan te doen zijn.' Een van haar klasgenoten, Marie van der Zeyde, zal later Gerhardts levenspartner worden.

Ida Gerhardt groeit op in een liefdeloos gezin. Zij wordt letterlijk uit huis verbannen: *O God, hoe kon het gebeuren – / gesloten het venster, de deuren, / gebannen uit liefde en huis.* (uit: 'Radiobericht') In 1939 krijgt Gerhardt een aanstelling als leraar klassieke talen aan het gemeentelijk lyceum in Kampen. Tussen 1951 en 1963 is ze verbonden aan De Werkplaats, beter bekend als de (vooruitstrevende) Kees Boekeschool. Ze woont dan in Bithoven. In 1967 verhuizen Marie van der Zeyde en Ida Gerhardt naar Eefde. In 1990 overlijdt Marie van der Zeyde. Ida Gerhardt wil na de dood van haar partner toetreden tot een kloostergemeenschap. Als dat niet lukt, besluit ze te gaan wonen in verzorgingshuis *Berkelstaete* (Rijksstraatweg 117) in Warnsveld. Op 15 augustus 1997 overlijdt ze daar.

Ida Gerhardt krijgt vele literaire prijzen, waaronder in 1979 de P.C. Hooftprijs voor haar gehele oeuvre. In Zutphen – 'hoezeer heeft deze kleine stad allure' – is Ida Gerhardt vooral bekend door haar gedicht 'Dolen en dromen'. In een toelichting schrijft Gerhardt dat dit gedicht geen hommage is aan Zutphen, 'ondanks mijn gehechtheid aan deze stad'. 'Het gedicht gaat over een wijze van ervaren die de mens soms – bij hoge uitzondering

Ida Gerhardt. (foto: Pieta van Beek)

– ten deel mag vallen: het bekende en vertrouwde opent zich voor hem.' Fragmenten uit 'Dolen en dromen' staan op een muursteen in de Walburgiskerk en op een plaquette in de zijgevel van het stadhuis:

*Anderhalf etmaal ben ik omgegaan
– mijzelf ontkomen, eindelijk mijzelf –
dolend en dromend in een kleine stad,
waar alles stem kreeg, alles open ging.
Steeds wetend: zó kan het maar éénmaal zijn.*

(Han Koolhof)

Bron/Literatuur

- <http://www.idagerhardt.nl/index.html> (site gewijd aan Ida Gerhardt).
- *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden, 1979-1980.* Leiden 1981.